
På vej mod den usynlige tredje alder

Otte kvinder, der er til at få øje på i offentligheden, skriver om at blive ældre - usentimentalt, selvironisk, resigneret og ramsaltet humoristisk

*Charlotte Jørgensen (red.): Over-
gange - beretninger om at blive
ældre. Ill. Aschehougs Forlag. 2000.
168 s. 169 kr.*

*Af Kirsten Gomard (55 år!)
Overgange - beretninger om at blive
ældre har et omslag, der sådan set*

siger det hele: Et lidt mut (bekymret?) kvindeportræt er sammenkopieret med et nærbillede af en mur - hun går i ét med væggen. Men farven er ikke murstenenes rustrøde, den er blodrød og vital.

Redaktøren Charlotte Jørgensen har bedt otte kendte kvinder i alde-

ren fra 73 til 50 år skrive om at blive ældre, om den usynlighed, som rammer midaldrende kvinder, der ikke længere har ungdommens seksuelle tiltrækningskraft. Usynlighed ikke bare i forhold til potentielle kærester, men også i andre sammenhænge. Hvorfor er der f.eks. så få modne

kvinder i mediernes? Efter bøger om opvæksten som pige, om seksualitet og senere også om moderskab kan det selvfølgelig ikke undre, at rødstrømpegenerationen i dag er klar til at formulere sig om næste livsfase, menopausen. Og som redaktøren sagde, da hun bad mig anmelde bogen: Jeg synes, at den skal anmeldes af én, der er på alder med skribenterne.

Og jeg har da også læst bogen med interesse og glædet mig over de livskloge jævnaldrende, der her deler ud af deres erfaringer: Tine Bryld, Susanne Giese, Maria Marcus, Vibeke Marx, Grethe Fenger Møller, Birthe Neumann, Lone Bastholm og Sabine Svendsen. Nogen klynkebog er det ikke blevet, selvom refleksionerne over tabet af ungdommen går igen i forskellige versioner: undrende, vredt, humoristisk, resigneret.

Vendepunkter

Bogens temaer er seksualiteten, der især for singler får vanskelige vilkår, når markedsværdien falder. Det er forholdet til veninder, venner, børn, og måske børnebørn. Barndoms-erindringer og fortællinger om tidligere generationer af kvinder i familien. Rynker og hormonkure. Arbejdet - gode uddannelser og spændende job

har de alle. Mange af indslagene beretter om et vendepunkt, hvor det pludselig bliver klart for forfatteren, at hun nu er midaldrende: Lone Bastholm blev skilt i en moden alder, for Grete Fenger Møllers vedkommende blev tamilsagen enden på en politisk karriere, Birthe Neumann fik en de-pression, Vibeke Marx fik bortopereret æggestokkene, Sabine Celeste Svendsen fortæller om en jævnaldrende venindes død.

Privilegerede

De fortæller om vejen videre fra vendepunktet, om både oprør og accept. Umiddelbart kan opremsningen lyde bedrøvelig, men der fortælles usentimentalt, selvironisk - til tider med ramsaltet humor. Bidragyderne stiller krav til livet, de vil opleve, høres og ses. Som Lone Bastholm skriver: "Det eneste jeg virkelig er bange for er sygdom, afhængighed, fattigdom".

Det er otte ressourcestærke kvinder, der fortæller. Kvinder, der kan stå på egne ben, og som har haft overskud til at arbejde sig igennem livets uundgåelige kriser uden at resignere over for tilværelsen. Som beretter personligt, nuanceret, ærligt (?) og overordentlig velformuleret om deres tanker og oplevelser

på vej mod det, man har kaldt den tredje alder.

Bogen er illustreret med helsides sort/hvide portrætter af bidragyderne. For de syvs vedkommende aldeles glimrende fotograferet. Her er ingen mangel på hverken personlighed eller udstråling. Derfor er det ekstra ærgerligt, at udgiveren i et enkelt tilfælde (Grethe Fenger Møller) har ladet sig nøje med et pressefoto, som slet ikke når op på samme standard.

De otte bidragydere er vidt forskellige, men de har det tilfælles, at de i mange henseender er privilegerede. Alderens skavanker har ikke meldt sig for alvor og vil sandsynligvis kunne holdes på afstand i mange år endnu. De er ikke fysisk nedslidte og har kunnet holde sig intellektuelt smidige. Det gør dem bestemt ikke mindre interessante. Men hvad med alle dem, der fik andre betingelser i livet?

Kirsten Gomard er cand.mag., lektor i kønsforskning og centerleder ved Center for Europæiske Kulturstudier med Afdeling for Kønsforskning ved Aarhus Universitet.

Manden og hans omverden

Forskning i den mandlige identitet - den "usynlige" mand og den erotiske, magtmanden og den grædende, husbonden og machoen

Anne Marie Berggren (red.): Manligt och omanligt i ett historiskt perspektiv. Forskningsrådsnämnden, Stockholm 1999. 299 s.

Af Betty Vang

I 1998 arrangerede den svenske Forskningsrådsnämnden en konfe-

rence "Manligt och omanligt i ett historiskt perspektiv". Baggrunden for konferencen var et ønske om at skabe balance inden for kønsforskningen mellem et mandligt og et kvindeligt perspektiv.

Året efter konferencen udgav Forskningsrådsnämnden en bog -

eller en rapport, som de selv kalder den - med samme titel som konferencen. Rapporten er det første svenske forsøg på at se mandlighedsbegrebet i et historisk udviklingsperspektiv. Og det er der kommet en interessant rapport ud af.

Når man diskuterer kønsforsk-